

Anotace jednotlivých skupin projektu CO UMĚL DĚDEK, UMÍM TAKY!

TESAŘ pan Beran a učitel Faktor

Od stromu po trám.

Všimnul sis, že na roubených stavbách jsou trámy hladké? Kdyby byly řezány pilou, byly by drsné. Musely být tedy osekány sekerou. Jak se to dělalo?

Z kmenů stromů nejdříve odstraníš kůru. Kmen navalíte na špalky a nabarveným provázkem vyznačíte čáru. Vysekáte příčné záseky a širočinou s mistrem tesařem osekáš kulatý kmen na jedné straně do plochy. To samé zopakuješ ještě na třech stranách. Trám bude hotový. Stihneme to za den? Stromy vhodné k tesání. Druhy seker, jejich broušení. Tesařské vazby.

MÁSLAŘ pan Štemberk a učitel Nádvořík

Z vemene na chleba.

Nikdo z nás to neumí. Bude to dobrodružství a nemusí to vyjít. Dokážeme to? Dokážeme utlouct máslo?

Druhy máselnic (tloučky, kolíbky, točíté). Jaká smetana se hodí do máselnice? Stloukání másla. Půjde to jako po másle nebo to bude dřina? Máš na to svaly? Co s odpadem, vylít? Škoda podmáslí! Formy na máslo, uchovávání másla.

ŘEZBÁŘ pan Křížek a učitel Laštovička

Ze špalku figurka.

Zkoušels někdy vyřezat něco do dřeva? Líbí se ti, jak dřevo voní? Zvládnul bys vyřezat figurku, třeba do betlému? Dlabání nebo řezání? Druhy a tvary dlát. Druhy dřev vhodných k řezbařině. Suché nebo mokré dřevo? Budeme potřebovat náplast?

KOVÁŘ pan Pittner a učitel Šibrava

Kuj, dokud je žhavé!

Má kovář něco společného s čertem? Líbí se ti roj jisker po úderu perlíku do žhavého železa na kovadlině? Jak se dá z chladného železa vykouslit tepaná mříž, zatočené ozdoby nebo vykovat zvonek? Myslíš, že bys dokázal vykovat obyčejnou železnou skobu? Druhy železa vhodných ke kovařině. Kovadlina, perlík a kladiva. Kovářská výheň, fukar a měch; dřevěné uhlí.

Pixmec.cz 83211701

TKADLENA paní Pinkasová a učitelka Jiráková

Na cukr, na kafe, na cukr na kafe...

Jak se dá z nitě utkat látka. Tkalcovský stav, supervynález prapředků. Druhy stavů. Osnova a útek. Létající člunek. Utkáme si kobereček. Bude létací?

PŘADLENA paní Šťastnová a učitelka Kinczerová **Od kamenné přeslice ke zlatému kolovratu.**

Druhy a původ přadeného materiálu. Jeho příprava. Co je přeslice, co přadeno. Zvládneš rukou kroutit nit a zároveň nohou šlapat? Kde se vezme z ovce vlněná nit? Nebojíš se, že budeš mít pak širokou nohu, velký pysk a palec?

VOSKAŘ, SVÍČKAŘ pan Dvořák a učitelka Jandová **Od čadící louče k voňavé svíčce**

Máš rád mihotavý plamínek svíčky. Víš co je to hromnička? Zkusil sis někdy zapečetit dopis? Zkoušel sis z měkkého vosku něco vymodelovat? Druhy přírodních vosků. Včelí vosk a jeho využití. Umělé vosky – stearin, parafín. Knoty. Zkusíš si dva způsoby výroby svíčky z vosku.

PEKAŘ CHLEBA pánové Čihák a Zburník a učitelka Kuthanová **Jak se na lopatě sedí?**

Taky ti tak voní pekárna? Slyšel jsi o tom, že chléb se nepřejí, co to znamená? Máš rád třeba teplý chléb jen tak nebo se solí? Láká tě černá kuchyň? Díval ses někdy do chlebové pece. Zkusíš ji rozpálit? Historie chleba – chlebové placky, nekvašený chléb, kynuté těsto. Symbolický význam chleba. Druhy chlebů. Zadělávání, kynutí. Chlebové pece v českých chalupách. Rozpálení pece. Kdy a jak se chleba sází do pece? K čemu je ošatka (víčko)? Zaděláš si chleba a upečeš si ho.

PERNÍKÁŘ pan Švec a učitelka Písaříková **Zač je v Pardubicích perník?**

Čím tak voní perník? Znáš jak se jmenují a jak vypadají různé druhy koření do perníku? Kde se vlastně perník vzal? Zadělávání perníkového těsta. Perníkové figurky, jejich zdobení. Perníkářské formy ze sedlčanského muzea. Zaděláš si perníkové těsto, v moždíři si rozdrťíš koření. Vtlačíš perníkové těsto do replik historických perníkářských forem. Perník upečeš a nazdobíš. Odneseš si nějaké perníčky domů nebo všechno sníš?

DRÁTENÍK pan Pich a učitelka Štemberková **Drátovat, letovat, staré hrnce spravovat!**

Potulní dráteníci a jejich řemeslo. Drátenická krosna. Z čeho se hrnce dříve vyráběly a proč se drátovaly? Drát není jenom na hrnce. Ozdoby z drátu. Zkusíš si odrátovat třeba valounek nebo raději oblíbený hrnek?

PRADLENA paní Trojanová a učitelka Pšeničková **Valcha a necky – automatická pračka našich prababiček**

Líbí se ti, jak se mezi stromy na natažení šňůře ve větru třepotá prádlo? Víš, koho si vzal za ženu kníže Oldřich? Zkusíš si vyprat tak, jak to dělávali na vesnicích dříve. Máčení prádla, vyvařování, praní na valše. Máchání, ždímání, sušení. Kropení prádla. Zkrátka, prát se musí!

KOŠÍKÁŘ pan Smrt a učitelka Němečková

Vrby nejen pro hastrmana

Určitě víš, že naši předkové dokonale využívali přírodní materiály. Obyčejný proutek z vrby a co se z něho dá udělat! Využití v historii – proutí bylo nejen na košíky. Druhy vrb, pěstování košíkářského proutí a jeho sklizeň. Loupání proutků. Pletené výrobky – koše, ošatky, vrše, nábytek. Pomlázka.

Zkusíš si uplést misku z vrbového proutí.

PROVAZNÍK pan Fleischman a učitelka Veselá

Provazy, provázky, lasa a lana

Určitě sis všimnul, že je provaz spletený z tenčích provázků. Čím to, že se nekrotí? Stačí mít jen šikvné ruce nebo potřebuješ nějaký stroj? Přírodní materiály na výrobu provazů. Pletení provazů, jejich druhy. Zkusíš si uplést provaz, který ti může posloužit. Určitě bude lepší než kupovaný!

HRNČÍŘKA paní Dlouhá a učitelka Vanyová

Od „indiánské“ keramiky k hrnčířskému kruhu

Opravdu byl hliněný hrnec tak důležitý? Zjistíš, proč si ho naši předkové museli vymyslet. Hrnčířská hlína a její zpracování. Způsoby výroby hliněných nádob. Proč je hrnčířský kruh lepší než ruce? Vyrobíš si misku vtačováním nebo z hliněných hádků, zkusíš si vyrobit nádobu na hrnčířském kruhu. Nezboříš se ti nebo ti hlína z roztočeného kruhu neuletí? Máš v sobě dost trpělivost, abys to zkusil znova a znova? Povedený výrobek necháme vyschnout a vypálíme potom ve školní keramické peci.

SEKERNÍK pan Mikyška a učitel Staněk

Sekera je za dva zlatý aneb Kolo, kolo mlýnský

Sekerník mlátí pusou nebo sekerou? Mlýny na spodní a vrchní vodu. Sekerník je zvláštní druh tesařiny. Sekerníci pracovali hlavně ve mlýně. K ruce měli nejdříve opravdu jen sekeru a dláto, se kterými dokázali divy – mlýnská kola, dřevěné převody ve mlýnech ale třeba i hodinky. Máš štěstí, jeden ze tří posledních sekerníků u nás zrovna vyrábí mlýnské kolo. Pomůžeš mu?

KRAJKÁŘKA paní Koubová

Herdule není nadávka a paličky nejsou jen pro bubeníka

Pomocí nití a dřevěných paliček se dají udělat lehounké zázraky. Obrázky, dečky, závěsy... Zkusíš si odpovědět na otázku, zda je to umění nebo řemeslo. Historie paličkování, pomůcky, nitě. Dokážeš upaličkovat jednoduchou ozdobu?

MALÍŘKA NA SKLO UČITELKA Mošničková

Obrázky z druhé strany

V obyčejných chalupách na vesnici nebo v našem městečku žili naši pradědkové. Obdělávali pole, chovali dobytek, vyráběli výrobky. Prací žili od rána do večera skoro po celý rok. Měli čas na umění? Rozuměli mu? Dokázali si své obydlí vyzdobit? Kopírovali nebo vytvářeli originály? Podmalba na sklo jako specifický druh lidového umění. Jak se maluje? Co to znamená malovat odpředu dozadu? Dokážeš namalovat obrázek podle originálu ze sedlčanského muzea tou samou technikou, kterou to dokázal někdo místní před dvěma sty lety?

ZPĚVÁČI a KONFERENCIÉŘI učitelky Maškové

I Sedlčansko má své písně

Zpívat umíš, možná ale neznáš místní písničky. Nestydíš se před lidmi? Máš rád lidové tance? Umíš dobře a srozumitelně mluvit? Že je to samozřejmé? Dokážeš přivítat návštěvníky a vysvětlit jim z paměti průběh celého dne? Naučíš se stručnou historii skanzenu? Zkrátka, jsi tak trochu začínající herec či budoucí hvězda pop music?

KUCHAŘI A PRODAVAČI učitelky Šmídové

I dobré jídlo se musí umět prodat

Pleteš se mamce do vaření? Co bylo základem lidové stravy? Dokážeš rychle a dobře namazat chleba se sádlem, nakrájet cibuli, ohřát emundu nebo opéct klobásy? Připravíš kávu a neopaříš se? Jsi dobrý počtář? Zvládneš jídlo a pití prodat tak, abys neprodělal?

PARTNEŘI PROJEKTU:

Hornické muzeum
Příbram

Muzeum vesnických staveb Městys
Středního Povltaví

Vysoký Chlumeč

GENERÁLNÍ PARTNER PROJEKTU:

Nadační fond
Patronát Sedlčansko

